

Vergaderjaar 2021–2022

34 952

Investeren in Perspectief – Goed voor de Wereld, Goed voor Nederland

Nr. 180

BRIEF VAN DE MINISTER VOOR BUITENLANDSE HANDEL EN ONTWIKKELINGSSAMENWERKING

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 23 juni 2022

De strategie *Youth at Heart* (bijlage bij Kamerstuk 34 952, nr. 104) is in februari 2020 met Uw Kamer gedeeld.¹ Met deze aanpak heeft Nederland vele resultaten behaald en internationaal een voortrekkersrol gepakt in het centraal plaatsen van jongeren binnen onze internationale samenwerking.

De Nederlandse aanpak kenmerkt zich door 1) de vaardigheden die jongeren leren beter te laten aansluiten op de arbeidsmarkt, 2) ondernemerschap onder jongeren te ondersteunen, en 3) de stem van jongeren in hun eigen samenleving en in ons beleid te versterken. Speciale aandacht gaat uit naar jongeren in situaties van gedwongen ontheemding.

Tijdens mijn bezoeken aan Oeganda, Kenia en Irak was ik onder de indruk van de innovatiekracht van jongeren en in mijn beleid wil ik me voor hen inzetten. De *Youth at Heart* strategie is allereerst belangrijk omdat circa 60% van de mensen in de Sahel, de Hoorn van Afrika, het Midden-Oosten en Noord-Afrika (MENA) onder de 35 jaar oud is.² Daarnaast toont de disproportionele impact van COVID-19 op jongeren de noodzaak om in te blijven zetten op het perspectief van jongeren. Zo nam jeugdwerkgelegenheid in het eerste pandemiejaar wereldwijd af met 8,7%.³ Door het langdurig wegvallen van onderwijs bestaat het risico op een verloren generatie.

¹ Kamerstuk 34 952, nr. 104.

² Het Ministerie van Buitenlandse Zaken hanteert de definitie van «jongere» als persoon in de leeftijd van 15 tot 35 jaar. Ten grondslag aan deze definitie ligt de aandacht voor de verschillende fasen waar jongeren doorheen gaan: opleiding en de overgang van onderwijs naar werk en inkomen. Ter indicatie: de helft van de bevolking in de MENA is jonger dan 25 jaar (UNICEF, 2019; MENA Generation 2030), in Sub-Sahara Afrika is dat ongeveer 60% (Verenigde Naties, 2019; World Population Prospects).

³ https://www.ilo.org/brussels/information-resources/news/WCMS_767290/lang--nl/index.htm.

Ondanks de vele uitdagingen zijn er ook grote (economische) kansen. Het zijn meestal de jongeren in deze samenlevingen die met innovatieve en digitale oplossingen komen voor maatschappelijke, economische en klimaat uitdagingen. Nederland wil investeren in de kracht van deze ondernemende jongeren.

Door het perspectief van jongeren in de focusregio's te vergroten, bestrijden we armoede en dragen we bij aan het voorkomen van instabiliteit en irreguliere migratie. Veel jongeren in genoemde regio's voelen zich buitengesloten en niet gehoord. Het actief luisteren naar jongeren en het investeren in programma's gericht op het bevorderen van ondernemerschap en werkgelegenheid onder jongeren, zoals *Orange Corners* en het *Challenge Fund for Youth Employment*, maakt ze een volwaardig deel van hun samenleving.

In deze brief houd ik de *Youth at Heart* aanpak tegen het licht en bied ik een doorkijk naar de toekomstige inzet, in samenhang met de BHOS-nota en de Afrikastrategie. Ik blik allereerst terug op hoe Nederland uitvoering heeft gegeven aan de *Youth at Heart* strategie, waarbij ik mij beperk tot voorbeelden vanuit een aantal programma's. Vervolgens sta ik stil bij de Nederlandse aanpak voor het versterken van de stem van jongeren in hun eigen samenleving en in ons beleid. Tot slot bied ik inzicht in de manier waarop ik de komende jaren invulling zal geven aan de jongerenagenda.

Kijkend naar de toekomst is het belang van baankansen voor jongeren evident. Ik zal onderzoeken hoe succesvolle interventies kunnen worden opgeschaald. Ook zal ik bezien hoe de kansen van jongeren meer centraal kunnen worden geplaatst in het bredere BHOS beleid en zal ik blijven inzetten op betekenisvolle jongerenparticipatie voor het behalen van de Duurzame Ontwikkelingsdoelen (SDGs).

Kansen voor jongeren

De *Youth at Heart* aanpak gaat uit van een geïntegreerde benadering van jeugdwerkgelegenheid, waarbij de vaardigheden die jongeren leren relevant dienen te zijn voor de arbeidsmarkt van de 21^e eeuw. Daarbij wordt nauw samengewerkt met de private sector. Binnen bijvoorbeeld het *Nexus Skills & Jobs* programma in Jordanië, heeft een van de projecten een focus op het combineren van *soft skills* met technische training in ICT en ondernemersvaardigheden. *Soft skills* zijn vaardigheden zoals kritisch denken, communicatievaardigheden en oplossingsgericht denken.

Er is ook aandacht voor de kansen en uitdagingen van jongeren die ontheemd zijn, en de gastgemeenschappen die hen opvangen. Zo werken UNICEF en ILO nauw samen op het innovatie programma UPSHIFT, onder het *Prospects* partnerschap.⁴ UPSHIFT streeft ernaar om jongeren de vaardigheden en middelen te bieden die ze nodig hebben om problemen in hun gemeenschappen aan te pakken. Hierbij richt UNICEF zich op leren en vaardigheden en legt de ILO zich toe op ondernemerschap.

Om het ondernemersklimaat voor jongeren te verbeteren, werken we samen met de private sector. Zo investeert het *Challenge Fund for Youth Employment* (CFYE) in *startups* die werkgelegenheid genereren voor jongeren, met specifieke aandacht voor jonge vrouwen (zie hieronder Box

⁴ *Prospects* is opgezet in 2018 met humanitaire en ontwikkelingsactoren: UNHCR, UNICEF, ILO, IFC en WB, om het perspectief van vluchtelingen, intern ontheemden en gastgemeenschappen in 8 landen te verbeteren. De omvang van het programma is USD 583 mln. (EUR 507 mln.) voor 5 jaar (2018–2023). Voor meer informatie: <https://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/migratie/versterken-opvang-en-bescherming-in-de-regio>.

Gender). In Oeganda steunt het CFYE bijvoorbeeld een sociale onderneming die duurzame energiesystemen toegankelijk maakt voor rurale huishoudens. Nederland ziet de agri-food sector en de digitale sector als groeisectoren. Voorbeelden hiervan zijn de Nederlandse steun aan *Generation Unlimited*⁵, dat samenwerkt met bedrijven als Unilever rond het versterken van de landbouw en voedselsector en Microsoft in het breder toegankelijk maken van online leerplatforms.

In het verbeteren van het ecosysteem voor jonge ondernemers spelen programma's zoals *Orange Corners* (uitgevoerd door het *Youth Employment and Entrepreneurship Team* van RVO) en *Local Employment for African Development* (LEAD) een belangrijke rol. Via deze programma's wordt er onder andere gewerkt aan het hervormen van ongunstige wet- en regelgeving voor startups en het creëren van trainingsmogelijkheden (incubatie en acceleratie) voor jonge ondernemers. Jonge ondernemers hebben behoefte aan financieringsinstrumenten die rekening houden met hun specifieke kansen en uitdagingen. In Irak lanceerde ik onlangs een *Orange Corners Innovation Fund* om jonge ondernemers toegang tot financiering te kunnen bieden. De NASIRA-faciliteit, uitgevoerd door FMO, dekt een deel van de risico's van lokale financiële instellingen af bij het verstrekken van financiering aan jonge ondernemers. Ook het *Dutch Good Growth Fund* (DGGF) is zich meer gaan richten op jongeren door investering van kapitaal en het verlenen van technische assistentie aan jonge ondernemers.

Digitalisering

Digitale technologie, waarvan het gebruik versneld is door de COVID-19 pandemie, heeft het onderwijs en de manier van werken blijvend veranderd. Om ervoor te zorgen dat jongeren voorbereid zijn op deze ontwikkelingen heeft het LEAD programma in Nigeria en Somalië een sterke focus op digitale vaardigheden in combinatie met soft skills. Daarnaast stellen deze vaardigheden jongeren in staat hun stem beter te laten horen. Over de inzet op digitalisering wordt U verder geïnformeerd in de BHOS nota.

Gender

Wereldwijd is de jeugdwerkloosheid onder vrouwen hoger dan onder mannen. In Afrika werkt de meerderheid van de jongeren, vooral jonge vrouwen, in de informele sector en onder slechte omstandigheden. Aanhoudende genderrollen, sociale normen en discriminatie maken het voor jonge vrouwen moeilijker om een baan te vinden. Het CFYE steunt in Nigeria een groeiend ICT-bedrijf dat jongeren in staat stelt om digitale diensten te leveren binnen en buiten Afrika. Hierbij is speciale aandacht voor baankansen voor jonge vrouwen (>60% van de doelgroep) en meer specifiek jonge moeders.

Stem van jongeren

Binnen de programma's van *Youth at Heart* wordt ingezet op betekenisvolle jongerenparticipatie. Tijdens de ontwikkeling van nieuwe

⁵ Generation Unlimited is een partnerschap waarin de private sector, overheden en jongeren samenwerken aan oplossingen voor maatschappelijke vraagstukken.

programma's, zoals bijvoorbeeld het nieuwe Beroeps- en Hoger Onderwijsprogramma, de opvolger van het huidige *Orange Knowledge Programme* (OKP), wordt samengewerkt met jongeren om te komen tot een aanpak die aansluit op hun realiteit. Daarnaast werken de VN partners (UNICEF, ILO, UNHCR) binnen het *Opportunity Fund* van het *Prospects* programma in toenemende mate samen met jongeren.

Om structurele jongerenparticipatie binnen het ministerie te bevorderen is de Jongerenadviescommissie opgericht, bestaande uit tien jongeren uit Afrika, het Midden Oosten en het Koninkrijk der Nederlanden.⁶ Ook verschillende ambassades hebben jongerenadviesorganen opgezet en specifieke jongerenstrategieën uitgewerkt. Om collega's in Den Haag en op de ambassades handvatten te geven hoe jongeren het beste structureel te betrekken zijn een «toolkit»⁷ en een online-cursus ontwikkeld. Deze instrumenten zijn in samenwerking met jongeren en jongerenorganisaties, zoals CHOICE, de West Wing, de Nationale Jeugdraad en de VN Jongerenvertegenwoordigers gerealiseerd.

Jongerenorganisaties bevinden zich in de haarvaten van de samenleving, zij spreken zich uit tegen ongelijkheid en onrecht en vóór inclusieve verandering. Zij geven aan dat het lastig is om toegang te krijgen tot directe financiering omdat de vereisten veelal te hoog zijn. Binnen het beleidskader Versterking Maatschappelijk Middenveld en instrumenten zoals VOICE en het *Civic Space Fund* financieren we jongerenorganisaties door kleinere fondsen beschikbaar te stellen.⁸ Deze *tailor-made* approach sluit aan bij de behoeftes van kleinere jongerenorganisaties met een beperkt absorptievermogen. Nederland heeft met succes opgeroepen tot meer financiering van lokale organisaties in de recent aangenomen OESO/DAC aanbeveling.⁹ Ook ontwikkelt Nederland samen met de donorgemeenschap handvatten om dit om te zetten in actie. Nederland steunt tevens het Civicus Youth Lab.¹⁰

Om aan te sluiten bij de realiteit van jongeren moeten organisaties hun – vaak verkokerde – werkwijze aanpassen. Werken aan en vanuit het perspectief van jongeren leidt tot betere samenwerking. Zo heeft deze integrale benadering binnen het *Prospects* partnerschap geleid tot intensivering van samenwerking tussen multilaterale organisaties (ILO, UNHCR en UNICEF) op het gebied van «*learning to earning*» en het vergroten van de kansen van jongeren. Binnen het ministerie is een werkgroep opgericht om de samenwerking en verankering van de jongeren-agenda te stimuleren. Daarnaast is er een netwerk van *youth focal points* vanuit de ambassades opgericht.

Nederland speelt op deze agenda een internationale voortrekkersrol en katalyseert deze inzet in samenwerking met partners. In november 2020 werd het *Youth at Heart Virtual Forum* georganiseerd.¹¹ In samenwerking met meer dan 75 internationale partners, waaronder maatschappelijke organisaties, private sector, fondsen en agentschappen van de Verenigde

⁶ Meer informatie is te vinden via <https://www.youthatheart.nl/youth-advisory-committee>.

⁷ De toolkit is tevens te vinden via de website van *Youth at Heart*: <https://www.youthatheart.nl/meaningful-youth-participation-toolkit>.

⁸ Voorbeelden zijn te vinden op <https://voice.global/grantees-overview/?f=vulnerable-elderly-and-youth>.

⁹ De OESO/DAC aanbeveling «on enabling civil society in development cooperation and humanitarian assistance» is de eerste internationale standaard gericht op de donorgemeenschap om hun beleid voor een sterk maatschappelijk middenveld aan te scherpen.

¹⁰ Het Civicus *Youth Lab* ondersteunt jonge activisten en jongeren-geleide maatschappelijke bewegingen, o.a. door capaciteitsversterking en het betrekken van jongeren bij beleidsprocessen.

¹¹ <https://www.youthatheart.nl/about-youth-at-heart>.

Naties, andere overheden, kennisinstellingen en jongerenorganisaties gaf Nederland het signaal af te investeren in het perspectief van jongeren, met jongeren als partners. Ook speelt Nederlands een actieve rol binnen de Europese Unie en hebben we -samen met Denemarken – het thema «jongeren» hoger op de agenda gekregen bij de EU.¹²

Nederland toont zich een partner van jonge mensen, meestal gemarginaliseerd binnen hun samenlevingen. Vaak is er sprake van een beschadigd sociaal contract tussen de jonge bevolking en veelal «gerontocratische» elites. De jongerenagenda resoneert in veel van de landen waar wij werken. In onze bilaterale relaties zetten we in toenemende mate in op de specifieke kansen en uitdagingen van jongeren. In bijvoorbeeld Irak, Soedan, Burkina Faso en Jordanië werkt Nederland zichtbaar voor en met jongeren.

Voor zowel het vergroten van kansen voor jongeren via de programma's als voor het versterken van de stem van jongeren binnen ons beleid, onze bilaterale- en multilaterale relaties, is de inzet van de Ambassadeur-in-Algemene-Dienst voor Jongeren, Onderwijs en Werk instrumenteel geweest. Om de ingezette koers te consolideren en de Youth at Heart agenda uit te blijven dragen, zal deze AMAD functie voortgezet worden.

Aanscherpingen van beleid

Ik zie een aantal kansen voor aanscherping van de *Youth at Heart* agenda. Nederland investeert in toekomstbestendige vaardigheden en baankansen voor jongeren in digitalisering en de groene economie. Aandachtspunt hierbij is de kwaliteit van werk en een fatsoenlijk inkomen. *Fintech* en *e-commerce* bieden hierbij kansen. De komende jaren wil Nederland bekijken hoe het de meest succesvolle en kansrijke programma's op jeugdwerkgelegenheid en ondernemerschap kan opschalen. Daarbij wordt ook gekeken naar investeringsfondsen en Team Europe Initiatieven.

Het nieuwe Beroeps- en Hoger Onderwijsprogramma zal zich richten op het versterken van beroeps- en hoger onderwijs. De samenwerking met de private sector staat hierbij centraal, met het doel om een ondernemende generatie op te leiden. Ik wil hiermee de kans op (fatsoenlijk) werk voor jongeren vergroten en innovaties aanmoedigen.

De inzet op opvang in de regio zal worden geïntensiveerd en uitgebreid. Daarbij zullen de specifieke kansen en uitdagingen van jongeren in situaties van gedwongen ontheemding blijvende aandacht krijgen in onder andere de voortzetting van het *Prospects*-partnerschap.

In EU- en VN verband en via onze bilaterale relaties zullen we betekenisvolle jongerenparticipatie blijvend op de agenda zetten. In de Meerjarige Landenstrategieën van de ambassades zal er vaker aandacht worden besteed aan jongeren als dwarsdoorsnijdend thema. In de Afrikastrategie zal nader worden ingegaan op hoe Nederland zich verhoudt tot Afrika als continent van de toekomst. Ook blijven we binnen bestaande instrumenten kijken naar meer mogelijkheden voor directe financiering van jongerenorganisaties.

Bovendien is het luisteren naar jongeren een integraal onderdeel van onze werkwijze. De Jongerenadviescommissie speelt daarin een belangrijke rol.

¹² Zie onder andere het gezamenlijk Deens-Nederlandse non-paper «A Youth-centred approach to European Union external action» via <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/publicaties/2021/05/03/210702-nl-dk-non-paper-a-youth-centred-approach-to-european-union-external-action>.

Gezien de positieve ervaringen met het meer centraal plaatsen van de kansen en uitdagingen van jongeren, gaat het ministerie vaker een «jongerenlens» toepassen binnen verschillende beleidsterreinen. Op bepaalde terreinen, zoals *Mental Health and Psychosocial Support* (MHPSS), *Sexual and Reproductive Health and Rights* (SRHR) wil ik de reeds bestaande inzet op jongeren bestendigen. Ik wil graag verder inzetten op de kansen en uitdagingen van jongeren binnen de internationale inzet op landbouw (via bijvoorbeeld de FAO en IFAD). Op de thema's mensenrechten en veiligheid en stabiliteit kan de inzet op jongeren eveneens worden versterkt. Nederland gaat meer inzetten op het toepassen van de *Inter-Agency Standing Committee* (IASC) richtlijnen voor het betekenisvol werken met en voor jonge mensen in humanitaire context.

Klimaat

Er is wereldwijd toenemende behoefte van jongeren om hun stem te laten horen op het gebied van mondiale klimaatactie. Het *We Are Tomorrow Global Partnership* is een kennisuitwisseling tussen 12 klimaatjongerenbewegingen wereldwijd, in samenwerking met de Nederlandse Jonge Klimaatbeweging en het Ministerie van Buitenlandse Zaken. Jongerenparticipatie blijft centraal staan binnen ons internationaal klimaatbeleid. Daarnaast zetten we ons ervoor in dat jongeren op het juiste moment bij de juiste mensen aan tafel zitten. Jongeren zijn belangrijke pleitbezorgers voor een toekomstbestendige wereld.

Conclusie

We zijn op de goede weg en ik wil mij inzetten voor innovatief beleid voor jongeren, voortbouwend op de *Youth at Heart* strategie. Ik kijk hoe programma's voor jeugdwerkgelegenheid kunnen worden opgeschaald en werk aan een nieuw programma voor beroeps- en hoger onderwijs. De positie van jongeren in situaties van gedwongen ontheemding krijgt meer aandacht. Het Kabinet zal jongeren betekenisvol blijven betrekken bij het bredere BHOS-beleid. Daarnaast bekijken we hoe de samenwerking met jongerenorganisaties kan worden voortgezet en waar mogelijk uitgebreid. Tot slot zal ik mij binnen de bilaterale- en multilaterale dialoog blijven inzetten voor jongeren.

De Minister voor Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking,
E.N.A.J. Schreinemacher